

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze bakalářské práce

Česká národní banka a cílování inflace

Veronika Knolová

© 2015 ČZU v Praze

Problematika udržení stabilního tržního prostředí, ve kterém je možné dosahovat ekonomického růstu, souvisí s výskytem inflace. Jedná se o makroekonomický ukazatel, který lze definovat jako dlouhodobý růst cenové hladiny. Právě inflace může ohrozit stabilitu tržně ekonomického prostředí.

Česká národní banka, která je centrální bankou České republiky a vykonavatelem měnové politiky státu, ve které má rozhodující slovo, si klade jako hlavní cíl udržení cenové stability. A to úzce souvisí s regulací výše inflační hladiny.

Tato instituce zastává mnoho dalších funkcí. Jedná se o emisi hotovostního oběživa, což působí jako banka státu, operuje s devizovými rezervami. Má pravomoc pro dohled nad finančním trhem, získává tak možnost regulovat a kontrolovat komerční banky. Zároveň působí jako banka bank. Dále je Česká národní banka významným regentem České republiky v mezinárodních záležitostech.

Nejdůležitějším úkolem je zajištění cenové stability a trvale udržitelného růstu české ekonomiky. Toho se snaží v současné době dosáhnout pomocí jednoho z režimů měnové politiky. Konkrétně pracuje v režimu cílování inflace, který přijala v roce 1998. Tím se přidala k centrálním bankám dalších států, jako jsou Kanada, Velká Británie, Chile a další.

Cílem bakalářské práce je popsat mechanismus cílování inflace jako režim měnové politiky ze strany České národní banky.

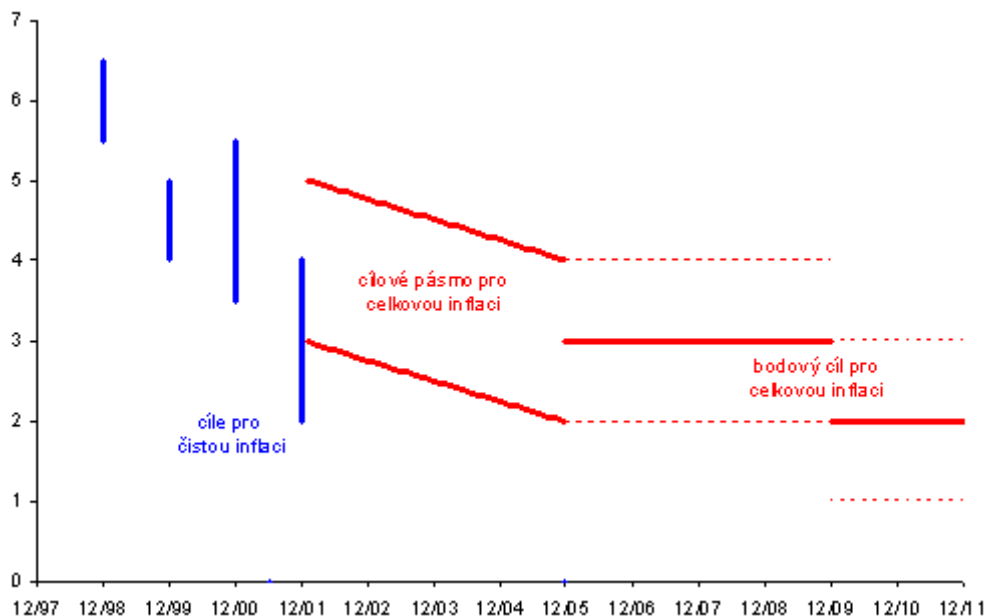
Práce má dvě základní části, teoretická část obsahuje vysvětlení pojmu inflace, její druhy, měření, příčiny vzniku a její důsledky v hospodářství a dopady na vybrané subjekty. Dále jsou zde popsány hlavní funkce České národní banky s podrobnějším zaměřením na měnovou politiku. V této části práce je využita převážně metoda popisná.

Praktická část práce je zaměřena na cílování inflace jako moderní nástroj měnové politiky používaný Českou národní bankou od roku 1998 až po současnost. Zaměřuje se také mimo jiné na vývoj světové měnové politiky v 90. letech minulého století, hodnotí předpoklady pro účinné uplatnění cílování inflace a přibližuje faktory, které omezují realizaci měnové politiky. Je zde popsáno zavedení cílování inflace, jednotlivé cíle České národní banky v této oblasti, jejich plnění, vznik prognózy a v neposlední řadě i cílování inflace v kontextu příprav České republiky na vstup do eurozóny. V praktické části je použita metoda popisná. V částech zabývajících se plněním inflačních cílů za jednotlivá období je užita metoda analytická a komparativní.

Česká republika se už v začátcích svého vzniku potýkala se složitou ekonomickou situací, která byla způsobená transformací ekonomiky se všemi obtížemi s tím spojenými. Stejně tak jako mnoho dalších zemí měla také problémy s vysokou inflací, která se pohybovala kolem 20%.

Česká republika od roku 1993 vystřídala celkem tři režimy měnové politiky, aby docílila snížení inflace. V období od roku 1993 – 1997 využívala Česká národní banka kombinace cílování měnového kurzu a cílování peněžní zásoby. Reakcí na měnové třesy byla v květnu roku 1997 změna měnověpolitického režimu na cílování peněžní zásoby, včetně změny fixního kurzu na plovoucí kurz. Tento režim vydržel jen do konce roku 1997 a od ledna roku 1998 začíná Česká národní banka poprvé pracovat s cílováním inflace.

Graf - Inflační cíle České národní banky

Zdroj: www.cnb.cz

Zpočátku bylo využíváno plnění krátkodobých cílů pro stanovení intervalů čisté inflace, cíl byl postupně snižován až na 4%. Mezi roky 2002 – 2005 již bylo cílováno v rámci celkové inflace celkové v intervalech 3 – 5% a 2 – 4%. Od roku 2006 je inflační cíl stanoven bodově rovněž v rámci celkové inflace. V letech 2006 – 2009 ve výši 3% a od roku 2010 do současnosti se jedná o hodnotu 2%, vždy ± 1 procentní bod.

Od doby, kdy bylo cílování inflace zavedeno se České národní bance úspěšně podařilo snížit hladinu inflace na úroveň vyspělých zemí. V roce 1993 dosahovala totiž 20,8% a již v roce 1999 pouze 2,1% , v současné době se pohybuje pod hranicí dvou procentních bodů.

Co se týká plnění inflačních cílů, dochází k tomu, že se inflace častěji pohybuje pod daným cílem, než nad ním. K přestřelení inflačních cílů došlo zatím pouze ve dvou případech, poprvé krátce po zavedení mechanismu cílování inflace a po druhé v roce 2008, kdy zasáhla světová finanční krize. Nejvíce Česká národní banka podstřelila svůj cíl v dezinflačních obdobích mezi roky 1998 – 1999 a 2002 – 2003. V těchto obdobích k tomu výrazně přispěl pokles spotřebitelských cen. V roce 2003 se inflace dostala až do záporných hodnot. Podobnou tendenci nízké inflace můžeme pozorovat i v současnosti, kdy se inflace pohybuje těsně kolem nuly nejen v České republice ale i v dalších evropských zemích. Obecně odchýlení se od inflačního cíle může být způsobeno inflačními šoky. V případě České republiky a jejího dlouhodobého podstřelování inflačních cílů bude nejspíš částečně na vině také zatím nedokonalý a stále se vyvíjející prognostický aparát, který převážně předpovídá inflaci nižší, než jaká nakonec nastává.

V současné době by však na takto nízkou hladinu inflace i v rámci Evropské unie mohly mít vliv jak dopady světové finanční krize z roku 2008, tak i špatná situace na trhu práce, díky čemuž dochází jen k velmi nízkému růstu mezd. Aby ekonomika v České republice a i v Evropské unii nepřešla do deflace, bude muset pravděpodobně učinit další kroky i Evropská centrální banka.

Seznam základních použitých zdrojů:

Bibliografické zdroje:

- TULEJA, Pavel, NEZVAL, Pavel, MAJEROVÁ, Ingrid. - *Základy Makroekonomie, učebnice pro ekonomické a podnikatelské fakulty*, 2. vyd. Brno: Bizbooks, 2012. 275 s. ISBN 978-80-265-0007-0
- VLČEK, Josef,. - *Ekonomie a ekonomika*, 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 516 s.
- FLAMMANT Maurice. - *Inflace*, HZ Praha, spol. s.r.o., 1995, 127 s. ISBN 80-901918-4-3
- BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. - *Makroekonomie*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5
- REVENDA, Zbyněk. - *Centrální bankovníctví*, 3 vyd. Praha: Management Press, 2011, 558 s. ISBN 978-80-7261-230-7
- KUNERT, Jakub, NOVOTNÝ, Jiří. - *Centrální bankovníctví v českých zemích*, 1. vyd. Praha: Česká národní banka v Praze, 2008, 183 s. ISBN 978-80-87225-06-6
- PAVLÁT, Vladislav. – *Centrální bankovníctví*, Vysoká školy finanční a správní, 2004, 137 s. ISBN 80-86754-29-4
- DVOŘÁK, Petr. – *Bankovníctví pro bankéře a klienty*, Linde Praha, a. s., 2005, 681 s. ISBN 80-7201-515-X
- KVIZDA, Martin. - *Centrální banka a národní hospodářství*, 1. vyd., Masarykova univerzita v Brně, 1998, 217 s. ISBN 80-210-1942-5

Zprávy a dokumenty:

- ČNB. Česká národní banka: 1993-2003, Praha: ČNB, 2003
- ČNB. Česká národní banka: 10 let cílování inflace 1998-2007

Internetové zdroje:

- www.cnb.cz